

עת"א 37099/10/15 - פ מ נגד הממונה על עבודות השירות, מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים

לפני כב' השופט אהרן פרקש, סגן נשיא
עת"א 37099-10-15
מזערו נ' מדינת ישראל

העותר

פ מ

ע"י ב"כ עו"ד ויסאם דיב

נגד

המשיבים

1. הממונה על עבודות השירות

2. מדינת ישראל

ע"י עוה"ד לילך אברוך מפרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)

פסק דין

לפניי עתירתו של העותר לביטול ההחלטה המנהלית של הממונה על עבודות השירות בשירות בתי הסוהר מיום 26.8.15 (להלן: "הממונה"), אשר הורה על הפסקה מנהלית של עבודת העותר כעובד שירות והורה כי יישא את יתרת עונשו במאסר בבית הסוהר.

רקע עובדתי

1. מעיון בעתירה ונספחיה ובתשובת המשיבים והנספחים לה מצטיירת התמונה הבאה:

ביום 24.6.13 גזר בית משפט השלום לנוער בירושלים (ת"פ 53653-05-13) את דינו של העותר לעונש של שישה חודשי מאסר, אשר ירוצו בעבודות שירות, ונקבע כי יחל בריצוי העונש ביום 29.10.13. במסגרת גזר הדין נקבעו רכיבי ענישה נוספים.

2. העותר לא החל לבצע את העבודות שירות במועד הנזכר, בהסכמת המשיבה. כמו כן, עקב טעויות מצד המשיבים במשלוח הודעות לעותר, כאשר ההודעות נשלחו לכתובת שלא הייתה כתובתו המעודכנת של העותר, כפי שעדכן אותם, נדחה ריצוי העונש. העותר זומן לשימוע לפני הפסקה מנהלית של עבודות השירות, אולם לא התייצב. לפיכך, ביום 9.9.14 ניתנה החלטה מנהלית לפיה יופסקו עבודות השירות של העותר.

3. ביום 31.12.14 הגיש העותר עתירה לבית משפט זה, לביטול ההחלטה המנהלית להפסקת עבודות השירות. כמפורט בתשובת המשיבה לעתירה, על אף שסברה כי מילאה חובתה והזמינה את העותר כדין לשימוע וכי העותר נהג בניגוד לחובה המוטלת עליו ולא יצר קשר עם הממונה, ולפנים משורת הדין, הוסכם לקבל את בקשתו של העותר לדחיית ההחלטה המנהלית להפסקת עבודות השירות, ולקיים שימוע בטרם תתקבל החלטה סופית. בית המשפט נענה להסכמת הצדדים (עת"א 66320-12-14 כב' עמוד 1

השופטת ר' יעקובי, ונתן תוקף להסכמת הצדדים, וביום 20.1.15 הורה על ביטול ההחלטה על הפסקת עבודות השירות ונתן הוראה למשיבה לזמן את העותר לשימוע באמצעות בא כוחו, אשר לאחריו תתקבל החלטה חדשה. בנוסף הורה בית המשפט, כי פרטי ב"כ של העותר ישמשו לצורך התקשרות עמו.

4. על פי האמור בעתירה, ביום 21.1.15 נדקר העותר באמצעות סכין באוזן שמאל עם מעבר וחדירה לצוואר, וכן לעורף. בעקבות כך אושפז ביחידה לטיפול נמרץ בבית החולים הדסה הר הצופים. לעותר נערכו בדיקות הדמיה שונות ובעקבותיהם בוצע לו צינתור. במהלך אשפוזו אף קיבל תרופה בהמלצת פסיכיאטר. ביום 26.1.15 שוחרר מבית החולים עם הנחייה למנוחה בבית למשך חודש ימים.

ביום 29.3.15 עבר העותר צינתור נוסף שלאחריו שוחרר לביתו עם המלצה לביצוע C.T. כעבור שישה חודשים. לדברי העותר, בעקבות האירוע החל לסבול מחרדה, פחדים, נדודי שינה ומפחד מסכנים. בעניין זה פנה לביקור אצל פסיכותרפיסט.

5. ביום 27.4.15 נערך לעותר שימוע שם טען כי המתין בביתו ליצירת קשר מצד הממונה, ולכן לא התייצב לריצוי העונש. בנוסף טען, כי הוא סובל מבעיה רפואית בגינה אינו יכול לעבוד.

לאור טענתו למצבו הרפואי, הועמד העותר לפני ועדה רפואית ביום 29.4.15 אליה התייצב, אולם לא הציג כל אישור רפואי המעיד כי אינו כשיר לעבודה. משכך, הוחלט כי עליו להתייצב לריצוי עבודות השירות. העותר שובץ לעבודות השירות למנהל הקהילתי בשכונת רמות בירושלים.

6. על פי המפורט בגיליון השימוע שנערך לעותר ביום 19.8.15, עבד העותר בחודש מאי 4 ימים ובחודש יוני 8 ימים בלבד. החל מיום 16.6.15 לא התייצב כלל להמשך עבודות השירות.

העותר זומן לבירור ליום 15.7.15 אך לא התייצב. לאחר שנוצר קשר עם בא כוחו, זומן העותר לוועדה רפואית נוספת ביום 12.8.15 בה הציג מסמכים רפואיים מחודשים ינואר ומרץ 2015, אולם לא צוין בהם כי אינו יכול לעבוד.

7. בשימוע שנערך לעותר ביום 19.8.15, התייצב עם בא כוחו, ולאחר שמיעת טענות הצדדים, מהם עלה כי ריצה רק 12 ימי עבודות שירות, ונמנע מלהמשיך להתייצב לביצוע עבודות השירות, הוחלט על הפסקה מנהלית של עבודות השירות וריצוי יתרת העונש במאסר.

8. על כך העתירה שלפניי.

עיקרי טענות הצדדים

9. לטענת העותר, החל לבצע את עבודות השירות בחודש מאי והמשיך לבצען בחודש יוני 2015. בשל

מצבו הבריאותי נאלץ להעדר מעבודות השירות לצורך בדיקות רפואיות ולדבריו נעדר יום אחד בלבד, ולמחרת הציג תעודת חופש מחלה למפקח האחראי עליו, ששמו יהודה. הלה קיבל לידי תעודת חופש המחלה, והכריח את העותר לחתום על מסמך אשר בו הוא מתחייב שלא להעדר כלל מביצוע עבודות השירות (סעיף 20 לעתירה).

10. עוד נטען, כי בשל מצבו הבריאותי, נאלץ העותר להיעדר בפעם נוספת יום אחד ולא הגיע למקום ביצוע עבודות השירות. למחרת הגיע, הציג את אישור המחלה לאחראי במקום. זה התקשר למפקח יהודה אשר הורה שלא לקבל את העותר לביצוע עבודות השירות ולא להרשות לו לחזור לבצען. העותר הלך לביתו ולא יכול היה לחזור ולהמשיך בביצוע עבודות השירות לאחר הוראתו של יהודה (סעיפים 21, 22 לעתירה).

11. על פי הנטען, לא המשיך העותר להתייצב לביצוע עבודות השירות במתנ"ס בשכונת רמות לאור הוראתו של יהודה שלא לקבלו.

12. ב"כ של העותר טען בדיון, כי אין כל מניעה מצדו של העותר להמשיך בעבודות השירות, ואין בידו מסמך רפואי האוסר עליו לעבוד. לדבריו, בפעמים שנעדר עשה זאת לצורך בדיקות רפואיות ואף המציא אישורי מחלה לשם כך, אשר הומצאו לאחראים מטעם הממונה ואין בידי העתקים.

עוד טען ב"כ העותר, כי קיימים מחדלים רבים בהתנהלות הממונה, אותם פירט בעתירתו ובדיון, וביקש לתת לעותר הזדמנות נוספת ואחרונה להמשיך לרצות את עבודות השירות כפי שנגזר עליו.

עוד הוסיף וטען, כי בנסיבות הרפואיות של העותר לא ניתן להכניסו לבית סוהר למשך שישה חודשים, לאחר שעבר שני צינתורים והבעיות הפסיכיאטריות שלו. לדבריו, העותר סובל מבעיות חרדות מסכנים היכולות להביא אותו למצוקה נפשית. העותר אינו מבקש להתחמק מריצוי העונש שנגזר עליו עוד בהיותו קטין, ואולם אין זה צודק כי בגין עבירה אותה ביצע בעת שהיה קטין יירצה כעת מאסר בפועל. לעניין זה הוסיף וציין, כי העותר נשוי ואשתו בהריון ויש להתחשב בכך.

13. ב"כ המשיבה ביקשה להותיר את החלטת הממונה על כנה, וטענה כי אין עילה להתערבות של בית המשפט לביטולה. בעניין זה ציינה, כי לעותר נערכו שני שימועים, כמו כן נבדק על ידי ועד רפואית ונמצא כשיר לעבודה. העותר לא המציא כל מסמך רפואי האוסר עליו לעבוד. אשר לטענת ב"כ העותר כי העונש נגזר על העותר בשעה שהיה קטין, נטען, כי נושא זה נשקל וניתנה לעותר הזדמנות לחזור לבצע את עבודות השירות לאחר עתירתו הקודמת, אולם העותר לא נהג על פי הוראות הממונה, פנה לבדיקות רפואיות ורק לאחר מכן הודיע למפקח על כך, וזאת בניגוד להוראות כי יש להקדים ולהודיע על פנייה ועל היעדרות מהעבודה. עוד נטען, כי העותר עובד כעת בעבודה נוספת בה הוא משתכר, דומה כי נמנע מלהתייצב לעבודות השירות מכיוון שבגין כך אין משולמת לו משכורת.

המסגרת הנורמטיבית

14. סעיף 51 ט' לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין") דן בנושא של הפסקה מנהלית של עבודות שירות, וזה לשונו:

"51ט. (א) נציב בתי הסוהר או קצין בדרגת גונדר שהוסמך לכך על ידו, רשאי, לאחר שנתן לעובד השירות הזדמנות לטעון את טענותיו לפניו או לפני סוהר בכיר כהגדרתו בפקודת בתי הסוהר, שהוסמך לכך על ידי הנציב, להחליט כי עבודתו של עובד השירות לא תחל או תופסק וכי הוא יישא את עונשו או את יתרת עונשו בבית סוהר, לפי העניין, אם ראה כי מתקיים בעובד השירות אחד מאלה לפי העניין:

(1) הוא לא התייצב לתחילת ריצוי עבודת השירות או נעדר מהעבודה ללא אישור

הממונה, רכז עבודת השירות, המפקח או רופא;

(2) הוא אינו מבצע כראוי את המשימות שהוטלו עליו או שהתנהגותו בעבודה

אינה מניחה את הדעת;

(3) הוא הפר תנאי מתנאי עבודת השירות שקבע בית המשפט לפי סעיף 51ב(ג);

(4) הוא לא ציית להוראה של הממונה, של רכז עבודת השירות או של המפקח או

לא קיים חובה המוטלת עליו לפי סימן זה;

(5) הוא נתון במעצר או משוחרר בערובה בתנאים שאינם מאפשרים את

התייצבותו להמשך ביצוע עבודת השירות;

(6) הוא הסתיר פרט או מסר פרט כוזב שהם מהותיים לצורך קביעת התאמתו

לעבודת השירות או השמתו בה.

(א1) שימוע לפי סעיף קטן (א) ייערך בעל פה ויתועד בכתב; הוזמן עובד השירות לשימוע

כאמור ימשיך עובד השירות בעבודתו עד למתן החלטה בעניינו כאמור בסעיף קטן (א),

אלא אם כן הורה הממונה אחרת; הורה הממונה אחרת, לא תבוא התקופה שמיום

הזמנתו של עובד השירות לשימוע ועד להחלטה בעניינו במניין ימי עבודת השירות, אלא

אם כן הורה בית המשפט אחרת.

(ב) (1) הודעה על החלטה כאמור בסעיף קטן (א), תימסר, בלא שיהוי, לעובד השירות

במקום עבודת השירות או במשרדי הממונה, ואם העובדה לא החל בביצוע עבודת

השירות או נעדר ממקום עבודתו, תישלח לו ההודעה בדואר רשום לכתובת המגורים

שהודיע עליה לממונה לפי סעיף 51ח(ב); נשלחה ההודעה בדואר רשום לפי פסקה זו,

יראו אותה כאילו נמסרה לידי עובד השירות בתוך 14 ימים מיום משלוח ההודעה, אלא אם

כן הוכיח העובד כי לא קיבל את ההודעה מסיבות שאינן תלויות בו;

(2) החל עובד השירות בביצוע עבודת השירות והתקבלה החלטה כאמור בסעיף קטן (א),

תופסק עבודתו למחרת היום שבו נמסרה לו ההודעה."

15. זכות השימוע היא זכות בסיסית והכלל הוא שרשות מנהלית לא תפגע באדם, אלא אם ניתנה לו הזדמנות נאותה להשמיע את טיעוניו לפנייה (בג"צ 3379/03 מוסטקי נ' פרקליטות המדינה, פ"ד נח(3) 865 (2004) והאסמכתאות שם).

כן נפסק, כי ככלל, בית המשפט אינו שם עצמו במקום הגורם המוסמך להחליט על ההצדקה שבהפסקת עבודות השירות. תפקידו של בית המשפט בעניין זה מוגבל לבחינת סבירות החלטת הממונה (רע"ב 4973/10 אוהיון נ' מדינת ישראל (1.11.2010), כב' השופט א' א' לוי); רע"ב 3275/08 גליקסמן נ' שירות בתי הסוהר (10.4.2008), כב' השופט ח' מלצר והאסמכתאות שם). נפסק גם, כי "התייצבות לעבודות שירות אינה עניין שבשיקול דעת אלא עונש שנגזר על אדם אשר יצא חייב בדינו" (רע"ב 6029/06 סרי נ' נציב שירות בתי הסוהר (25.7.08) כב' השופטת (כתוארה אז) מ' נאור).

דין והכרעה

16. לאחר שנתתי את דעתי לטענות ב"כ הצדדים, ועיינתי במסמכים שצורפו לעתירה ולתשובת המשיבה, לרבות בהחלטות הממונה בשימועים שנערכו לעותר, הגעתי לכל מסקנה כי דין העתירה להידחות.

17. על פי הודאת העותר, פנה לבדיקות רפואיות מבלי ליידע מראש את המפקח מטעמו של הממונה, ורק לאחר מעשה ולאחר שנעדר בשני מקרים יום מעבודות השירות, התייצב והמציא אישור מחלה. אי התייצבות לביצוע עבודות השירות מבלי ליידע מראש את המפקח האחראי מהווה הפרה של ההוראות אותן קיבל העותר בטרם החל לבצע את עבודות השירות. העותר גם מודה, כי באישורים הללו לא נכתב כי עליו להימנע מביצוע עבודות. לפיכך, לא הייתה כל הצדקה לאי התייצבותו של העותר לביצוע עבודות שירות. (יצוין, כי אישורי המחלה הללו לא הומצאו לבית המשפט ולכאורה לא היה כל קושי לפנות לגורם שהנפיק אותם אישורי מחלה לקבלת עותק ולהציגם לבית המשפט).

18. כפי שפורט לעיל, העותר קיבל הזדמנות נוספת לריצוי עבודות השירות לאחר העתירה הקודמת שהגיש לבית משפט זה, ולא השכיל לנצל הזדמנות זו ולהתייצב לביצוע עבודות השירות בצורה סדירה על מנת להשלים את העונש שנגזר עליו. לעניין זה יפים הדברים שנאמרו לא אחת - "עבודות שירות אינן ניתנות בידי נאשם אלא כפריבילגיה, בתור חלופה מקלה לעונש מאסר בפועל. מקום שנאשם אינו מבצע את עבודות השירות כראוי, ומראה במעשיו כי אינו מקבל על עצמו את עול האחריות הנלווית לחלופת מאסר זו, לא נותרה ברירה אלא לבטל חלופה עונשית זו, ולחייבו לרצות את יתרת עונשו במאסר ממש" (רע"ב 8648/04 הרץ נ' נציב שירות בתי הסוהר (23.9.04); רע"ב 1871/05 נתאנה נ' הממונה הארצי על עבודות שירות (20.3.05); רע"ב 1885/05 עזאם נ' מדינת ישראל (24.4.05)).

19. כפי שצוין, לעותר נערכו שני שימועים וכן התייצב לפני ועדה רפואית ואף לפני לא המציא כל מסמך רפואי כי אינו כשיר לביצוע עבודות. כעולה מדברי ב"כ העותר, אין כל מניעה מצדו של העותר לבצע עבודה, ועל כן לא ברור מדוע נמנע מלהתייצב לביצוע עבודות השירות.

יתר על כן, האירוע בו נדקר העותר אירע בחודש ינואר 2015, ועל פי קביעת הממונה על עבודות השירות, לאחר התחשבות במצבו והעתירה הקודמת שהגיש, אמור היה להתחיל לבצע את עבודות השירות בחודש מאי 2015. כעולה מהרישומים של הממונה, ואין יכול להיות חולק על כך, במהלך חודשים ימים - החודשים מאי ויוני

2015 - ביצע העותר 12 ימי עבודה בלבד. התנהלו זו של העותר מעידה עליו כי אינו נוטל על עצמו את האחריות המוטלת עליו כתנאי לריצוי עבודות השירות. כמו כן, ראוי היה לעותר כי יפנים היטב את ההזדמנות שניתנה לו וימלא בקפידה אחר התנאים של עבודות השירות. אולם כמסתבר, העותר לא השכיל לנהוג כך.

משכך, החלטת הממונה להורות על ריצוי יתרת העונש במאסר ממש, אינה חורגת ממתחם הסבירות ולפיכך, בנסיבות אלה, אין עילה להתערב בהחלטתו של הממונה (רע"ב 6108/07 **חדד נ' הממונה הארצי על עבודות השירות** (12.7.07); רע"ב 5954/08 **בושנאק נ' נציב בתי הסוהר - מדינת ישראל** (14.7.08)).

20. עוד אוסיף, כי גם אם היו מחדלים כאלו ואחרים בהתנהלות הממונה או מי מטעמו, כנטען בעתירה, ואיני קובע כך, לא מצאתי בכך משום להביא לתוצאה אחרת בעתירה זו. האינטרס להשלים את ריצוי העונש בדרך של עבודות שירות צריך להיות האינטרס של העותר בעצמו, ועליו למלא בקפידה אחר כל ההוראות של הממונה ושל הבאים מטעמו, ולהתייצב מידי יום במקום העבודה שנקבע לו. כל חריגה מכך היא באחריותו הבלבדית של העותר.

21. אכן, העונש שנגזר על העותר נגזר עליו בעת היותו קטין, ואולם התנהגותו של העותר היא שהביאה לכך כי לא ריצה את העונש של עבודות השירות כפי שנקבע. העובדה כי ניתנה החלטה מנהלית על הפסקה של עבודות השירות וריצוי יתרת העונש במאסר ממש, היא בעטיו של העותר ואין לו להלין על כך אלא על עצמו.

אשר לבעיות הרפואיות להן טוען העותר, יש להניח כי ככל שיזדקק לבדיקה רפואית או לטיפול רפואי, יינתן לכך מענה על ידי שירות בתי הסוהר.

22. על יסוד כל האמור לעיל, העתירה נדחית.

23. העותר יתייצב לריצוי המאסר בימ"ר ניצן ביום 22.11.15 עד השעה 10:00, או על פי החלטת שב"ס, כשברשותו תעודת זהות או דרכון.

על העותר לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שב"ס, טלפונים 08-9787336, 08-9787377.

המזכירות תשלח העתקים לבאי כוח הצדדים.

ניתן היום, כ"ד חשוון תשע"ו, 06 נובמבר 2015, בהעדר הצדדים.

אהרון פרקש, שופט